

Lietuvių bendruomenės pirmininkė Rita Rukė: „Malaizijos lietuvių diaspora tikrai turi kuo didžiuotis“

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

Malaizija – Pietryčių Azijos šalis, kurioje susijungia šio krašto garsai, spalvos, vaizdai ir skoniai. Šalis, kurioje persipina senovė ir dabartis, pasižymi savo egzotiška gamta, daugiaamžė kultūra bei šiuolaikinių technologijų išsivystymu. 2020-ųjų rugpjūčio 31 dieną Malaizijos lietuvių bendruomenė tapo penkiasdešimtąja lietuvių bendruomene pasaulyje, jos tikslas – burti Malaizijoje gyvenančius lietuvius siekti bendrų tikslų ir bendrauti tarpusavyje. Tiesa, bendrumo jausmas Malaizijos lietuvius sieja jau gana ilgai. Ir anksčiau švęstos visos Lietuvai svarbios datos, garsintas Lietuvos vardas, siekta žinomumo, dalyvauta daugelyje tarptautinių bendruomenių susibūrimų. Visgi, susiformavus aiškiai vizijai – ką lietuviai Malaizijoje gali duoti Lietuvai, įkurta aiškius tikslus ir struktūrą turinti organizacija. „Bendruomenė kelia sau rimtus tikslus – ne tik išlaikyti tautiškumą, puoselėti lietuviškas tradicijas, konsultuoti naujakurius, bet ir padėti Lietuvos piliečiams, ieškantiems verslo ar kultūrinių santykių“, – sako Malaizijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Rita Rukė. Dėkoju R. Rukei, kuri sutiko skaitytojams papasakoti apie save, apie Malaizijoje gyvenančius lietuvius, įvairias veiklas, noriai pasidalijo savo patirtimi, gyvenimo Malaizijoje ypatumais.

2021 m. kovo 11 d.

Papasakokite skaitytojams apie save... Kokie vėjai Jus atpūtė į šią šalį? Kiek laiko jau gyvenate Malaizijoje? Kokiomis veiklomis užsiimate?

Esu Rita Rukė – Malaizijos lietuvių bendruomenės pirmininkė, į Malaiziją kartu su vyru atvykome prieš beveik šešerius metus. Iki emigracijos gyvenau Vilniuje ir dirbau Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro Gamtinio ir ekologinio ugdymo skyriaus metodininke. Vyru gavus viliojantį darbo pasiūlymą ir galimybę iškeisti keturis metų laikus į amžinąją vasarą, apsispręsti išvykti gyventi į nepažįstamą šalį nebuvo labai sunku. Tik atvykę į sostinę, suradome lietuvių grupę *Facebook* socialiniame tinkle ir užmezgėme pirmąsias pažintis. Visada padėdavau atvykusiems naujakuriams, tad turbūt natūraliai aplink mane susibūrė dalis aktyvesnių lietuvių, po truputį kartu su vyru perėmėme iniciatyvas dažniau susiburti, keliauti kaip bendruomenei, švęsti lietuviškas šventes.

Kartu su vyru Aleksandru Ruku dalyvavome projekte
„Aš Lietuvos ambasadorius“

Mano tikrasis pašaukimas yra ugdymas. 2015 metais atvykusi į Malaiziją negalėjau ieškoti darbo dėl vizos statuso, tad pradėjau mokytis malajų kalbos, ieškoti persikvalifikavimo galimybių. Taip pat turiu turtingą savanoriavimo patirtį UNHCR Malaysia organizacijoje, dirbant su pabėgėlių vaikais iš Mianmaro, mokiau anglų kalbos Pietų Korėjos vaikus tarptautinėje mokykloje, o šiuo metu dirbu anglų kalbos mokytoja „Sheffield“ akademijoje, mokytojauju Rytų ir Pietryčių Azijos virtualioje lituanistinėje mokykloje „Aušra“ ir esu atsakinga už šios mokyklos „Gintarėlio“ grupės veiklą. Nuolat planavau asmenines keliones, kartu su vyru aplankėme Mianmarą, Vietnamą, Kambodžą, Honkongą, Naujosios

Zelandijos šiaurinę salą, Singapūrą, Tailandą bei dalį Australijos, Japonijos, Indonezijos, o vėliau padėjau ir atvykstantiems tautiečiams susidaryti geriausius maršrutus keliaujant po pačią Pietryčių Aziją.

Labai smalsu sužinoti daugiau apie Malaizijos lietuvius... Kas gi tie lietuviai, įsikūrę Malaizijoje? Kiek jų šalyje gyvena? Kiek laiko? Kuo jie čia užsiima?

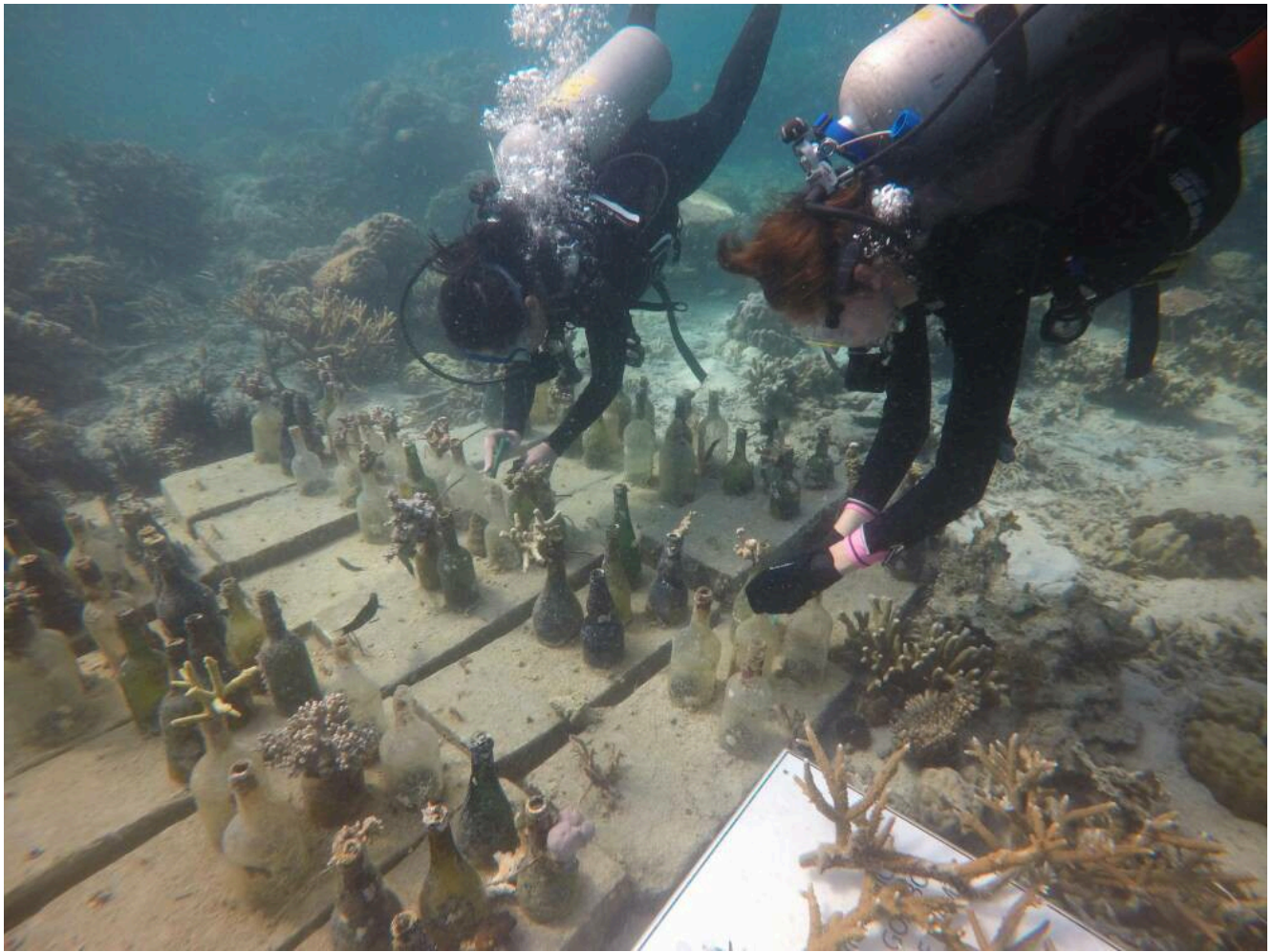
Daugiau nei penkerius metus Malaizijoje gyvenančių tautiečių yra ganėtinai nedaug, ir dauguma jų yra jau čia sukūrę šeimas. Dažniausiai atvykstama dirbti keleriems metams: gavus tarptautinės kompanijos darbo pasiūlymą ar į komandiruotę, studijuojančių pasitaiko daug rečiau. Pati apžvelgti galiu tik šešerių metų laikotarpį, kurio metu teko atsisveikinti bent su 7 šeimomis ir susipažinti su naujai atvykusiomis 6 šeimomis ir keliais pavieniais asmenimis. Tai štai kokia vyksta atvykėlių rotacija. Nesuklysiu sakydama, kad lietuvių bendruomenė visais laikais nebuvo gausi, šiuo metu oficialiai bendruomenei priklauso 19 narių, o apskritai mūsų yra apie 30 ir 6 vaikai, iš kurių pusė jau yra gimę Azijoje.

Dauguma mūsų tautiečių užima aukštas vadovaujamas pareigas, kai kurie turi savus verslus, o keli menininkai yra žinomi ir tarptautiniu mastu. Norėčiau paminėti gatvės menininką Ernestą Zacharevičių ir jo kūrybą, kuri yra tapusi ne tik Džordžtauno (Georgetown) miesto Penango (Penang) saloje, bet ir visos šalies vizitine kortele. Taip pat pasididžiuoti jau 13 metų Azijoje gyvenančiu lietuviu Pauliumi Staniūnu, kuris garsina Lietuvos vardą savo fotografijos darbais. Jis fotografavo Indonezijos ir Taivano prezidentus, o Malaizijos ministras pirmininkas Pauliaus darytą portretą naudoja kaip savo *Instagram* programėlės profilio nuotrauką. Malaizijoje jis vadovauja fotografijos kompanijai pavadinimu „All Is Amazing“. 2015 m. *Globalios Lietuvos Lyderių* programa skyrė Pauliui apdovanojimą už Lietuvos vardo garsinimą, kuri įteikė Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Na, o 12 metų Malaizijoje gyvenanti ir startuolių srityje dirbanti Audra Pakalnytė yra ne tik viena iš pradininkių, subūrusių neformalią lietuvių bendruomenę Malaizijoje 2009 metais, bet ir viena iš įkūrėjų komandos narių Pietryčių Azijoje sparčiai augančio *fintech* srities startuolio – „Fave“. Ji dažnai dalinasi savo patirtimi tarptautinėse konferencijose, tokių kaip *Future Workforce*, *Content 360*, *DisruptHR*, bei aktyviai dalyvauja mentorystės programose, padedančiose moterims kurti karjerą ir grįžti į darbo rinką po pertraukų.

Tad Malaizijos lietuvių diaspora tikrai turi kuo didžiuotis. Ir tai ne tik senbuvų, bet ir naujai atvykusių lietuvių nuopelnai, tarp jų ir lietuvių kilmės interjero dizainerės Evos Jas inicijuotos įvairios labdaros akcijos, kuriose ji aktyviai dalyvauja padedant džiunglėse gyvenančioms etninėms grupėms, tokioms kaip *Orang Asli*.

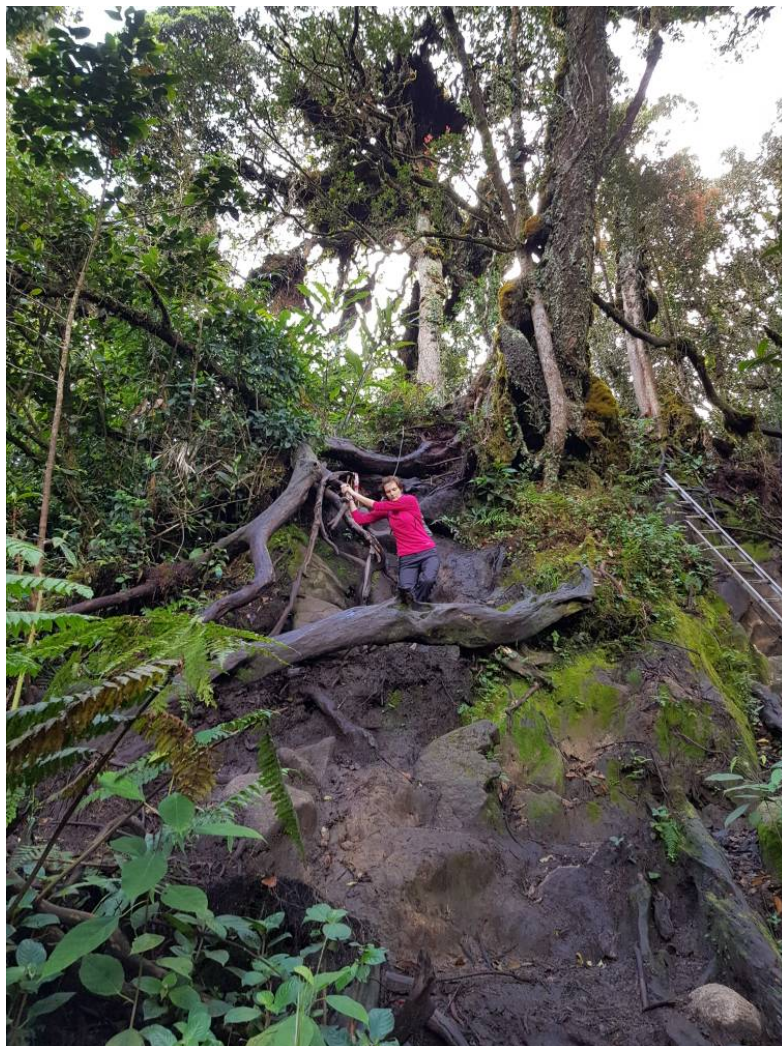
Kuo Malaizija Jus žavi? Kas joje savita ir ypatinga? Kokie didžiausias privalumai ir trūkumai gyventi šioje šalyje? Kuo Malaizija galėtų būti įdomi lietuviams?

Malaizija labai išsiskiria iš kitų Pietryčių Azijos šalių. Tas be galo žavus išskirtinumas pasireiškia jos kultūrų, etninių grupių, religijų, tradicijų ir virtuvių įvairove. Taip pat Malaizija turi gan turtingą istoriją, nemažai europinių pėdsakų yra likę po tokių šalių kaip Portugalija ar Didžioji Britanija daugiametės okupacijos. Galbūt todėl čia, įvairių tautų ir gausių emigrantų iš viso pasaulio katilė, mums yra ne tik lengviau pritapti, bet ir daug įdomiau gyventi. Vienas iš gyvenimo čia privalumų, kuris gali būti patrauklus mūsų tautiečiams, – tai plačiai paplitęs bendravimas anglų kalba, kuo nepasižymi kitos Pietryčių Azijos šalys. Nors kasdieniniame gyvenime anglų kalba čia yra savotiška ir turi net specialų pavadinimą – *manglish* (tai malajų ir anglų kalbos mišinys, kuris gali turėti ir kinų bei tamilų kalbos elementų), tačiau visur susikalbėsite angliškai, o tai palengvina emigranto integraciją, kuomet nereikia pirmiausia mokytis vietinės kalbos. Kitas didelis privalumas yra šios šalies geografinė padėtis ir be galo pigūs skrydžiai po Aziją. Tik atsikrausčius galima bent metus važinėti vien tik po šalį, įskaitant ir Borneo dalį, praleisti ilgesnius savaitgalius prie jūros, nes vien žemyninė Malaizijos dalis turi 7 didesnes salas, neskaičiuojant mažyčių, kurios skiriasi savo kraštovaizdžiu ir teikiamomis pramogomis. Kai pandemija pasibaigs, vėl bus galima planuoti savaitgaliais keliones, kurių metu galėsime aplankyti ir bet kurį kaimyninės šalies miestą. Manau, tikrai visi pritartų, kad čia, kur yra amžina vasara, mes galime mėgautis aukšta pragyvenimo kokybe: visus metus maitintis šviežiais vaisiais ir daržovėmis, leisti sau daug prabangesnius ir erdvesnius namus, kuriuose be išimties yra sporto salės, baseinai, pirtys ir kitokios pramogos, skirtos laisvalaikiui.

Atvykę į Malaiziją išsilaikėmę PADI atvirų vandens nario licencijas ir sudalyvavome koralų sodinimo akcijoje

Atvykstant čia gyventi su vaikais tikrai rekomenduoju pasidomėti ne tik pragyvenimo lygiu, nes labai brangus švietimas gali nemaloniai nustebinti. Emigrantų vaikai čia gali lankyti tik tarptautines mokyklas, kur mokslas, priklausomai nuo vaiko amžiaus, mokyklos statuso ir vietovės, gali kainuoti nuo 3 tūkstančių pradinukams iki 40 tūkstančių eurų pagrindinio ar vidurinio ugdymo programos moksleiviams per metus. Kartais darbovietė apmoka ugdymo išlaidas, todėl tai vienas iš svarbių klausimų, kurį reikėtų aptarti su darbdaviu. Taip pat svarbu nepamiršti pasiteirauti dėl sveikatos draudimo. Be jo, esant rimtesniems sveikatos sutrikimams ar norint pasitikrinti sveikatą, taip pat gali tekti sumokėti 200 eurų ir daugiau.

Žygiai Malaizijos drėgnuosiuose miškuose

O, pavyzdžiui, norint įsigyti automobilį, ne vietinės markės, bet importuotą, teks susitaikyti su iki 130 procentų siekiančiu antkainiu, susimokėti kelių mokesčius ir gan brangų automobilų draudimą. Tad naujakuriams patarčiau iš pradžių įsikurti tokiam rajone, kur gerai išvystytas viešasis transportas, kuris yra gan pigus.

Nors lietuvių bendruomenė Malaizijoje įkurta dar neseniai, gal galėtumėte šiek tiek papasakoti, kokias veiklas jau vykdėte? Kokie numatomi tradiciniai renginiai, užsibrėžti įgyvendinti tikslai ateityje?

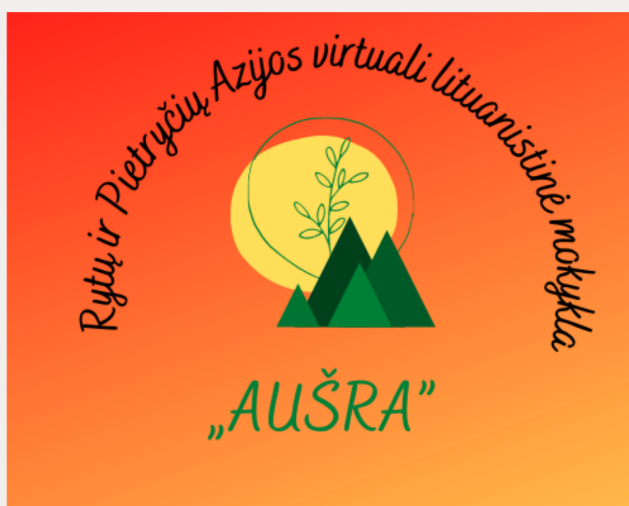
Mūsų tautiečiai labai noriai dalyvauja savanoriškose veiklose (koralų sodinimas, pakrančių švarinimas), remia vietines bendruomenes, skatina bendruomeniškumą ir tautiškumą, rūpinasi gamta ir vieni kitais. Kadangi susikūrėme pandemijos metu ir kaip oficiali bendruomenė gyvuojame dar neilgai, nespėjome nuversti kalnų, tačiau ir toliau švenčiame tradicines šventes, dalyvaujame įvairiuose mokymuose bei kitų bendruomenių organizuojamuose renginiuose, akcijose, konsultuojame tautiečius įvairiais klausimais. Bendruomenės *Facebook*

puslapyje ne tik dalinamės naujausia ir aktualiausia informacija, bet ir kiekvieną penktadienį pristatome po naują Malaizijos virtuvės patiekalą.

Labai džiaugiamės, kad Pietryčių ir Rytų Azijoje po truputį kuriasi daugiau naujų lietuvių bendruomenių, ir pirmiausia, pasibaigus visiems keliavimo ribojimams, norėtume suorganizuoti mūsų visų sąskrydį.

Šiek tiek užsiminėte apie susikūrusią Pietryčių Azijos lituanistinę mokyklą „Aušra“. Gal galėtumėte papasakoti, kaip vyksta pamokos? Ko mokama? Kiek vaikų prisijungia mokytis lietuvių kalbos? Koks Jūsų vaidmuo šioje mokykloje?

Rytų ir Pietryčių Azijos lituanistinės mokyklos „Aušra“ ikimokyklinio amžiaus vaikų „Smalsučio“ grupė pradėjo savo veiklą 2021 m. sausio mėnesį Taivano lietuvių bendruomenės pirmininkės Aušros Andriuškaitės ir Japonijos lietuvių bendruomenės narės Giedrės Oki iniciatyva. Pamokos mažiesiems vyksta kiekvieną šeštadienį, o 8-12 metų amžiaus vaikų „Gintarėlio“ grupės mokiniai iš Japonijos, Vietnamo, Kinijos, Malaizijos, Taivano pirmą kartą virtualiai susirinko šių metų kovo mėnesį. Šiai grupei kol kas kas antrą šeštadienį pamokas vedu tik aš, tačiau nuo gegužės į pagalbą atskubės ir Sigita Šimkuvienė, PLB plėtros ir tvarumo komisijos pirmininkė. Mūsų mokykla yra įtraukta į Aikos lituanistinių mokyklų registrą, šiuo metu turime 38 mokinius iš 11 šalių.

Gabija 3,5 m. grupė Smalsutis mokytoja Giedrė Oki

Rytų ir Pietryčių Azijos lituanistinė mokykla „Aušra“ siekia sudaryti jaukią virtualią mokymosi aplinką, kurioje vaikai jaustųsi laukiami, palaikyti jų smalsumą, išryškinti gabumus, skatinti kalbėti ir bendrauti lietuviškai, supažindinti su lietuviška kultūra ir papročiais, švęsti svarbiausias Lietuvos šventes. Kartu norime virtualiai suburti ir tėvelius, tad visus besidominčius mokyklos veikla, ieškančius patarimo ugdymo klausimais kviečiame prisijungti prie *Facebook* grupės: VLM „Aušra“. Tėvų ir Vaikų Bendruomenė Rytų ir Pietryčių Azijos šalims (<https://www.facebook.com/groups/vlmausra>).

Ar lengva ir svarbu tautinį tapatumą išlaikyti gyvenant kitoje šalyje? Kaip Jūs puoselėjate savo tautinį tapatumą?

Gyvenant čia, tautinis identitetas tik stiprėja, atsiranda didesnis patriotiškumas, stipresnis ryšys su savo Tėvyne ir pasididžiavimas ja. Per dieną tenka mažiausiai kelis kartus atsakyti į klausimus, iš kur atvykai, kas ta Lietuva, parodyti, kur ji yra

žemėlapyje, papasakoti, kokie mūsų gyventojai, ką valgome, koku sportu esame įžymūs, kai kuriems tenka paaiškinti, kad mes jau esame laisva ir nepriklausoma šalis, taip pat – kokia kalba mes bendraujame. Visada išmėginu sanskritą mokačiuosius ir paprašau išversti žodžius: ugnis ir duona. Kasdien sekame naujienas, žiūrime LRT televiziją, taip pat skaitome internetinius populiariausius portalus, klausomės Opus radijo, švenčiame visas šventes išlaikydami tradicijas ir pristatome tradicinę lietuvišką virtuvę savo kitataučiams draugams. O dabar, kai turime subūrę bendruomenę, išlaikyti tautinį identitetą ne tik svarbu, bet ir būtina! Be to, būdami drauge, o taip pat palaikydami glaudžius ryšius su kitomis lietuvių bendruomenėmis, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba ir Užsienio reikalų ministerija nesijaučiame taip labai nutolę nuo gimtinės nei informacijos, nei „atstumo“ prasme.

Savo ateitį siejate su Malaizija ar Lietuva? Kaip dažnai stengėtės sugrįžti į Lietuvą (prieš pandemiją)?

Savo ateities su Malaizija nesiejame, ketiname gyventi čia tik tiek, kiek leis darbo galimybės ir turima nuolatinio gyventojų vizą, kuri pirmą kartą išduodama 10 metų. Greičiausiai artėjant senjorų amžiui norėtume būti Lietuvoje arba arčiau Lietuvos, kur nors Europoje, kadangi labai pamėgome šilumą. Prieš pandemiją mūsų šeima yra grįžusi į Lietuvą kartą per 6 metus. Ketinome aplankyti ją praeitą vasarą, tačiau planai sugriuvo, kaip ir daugelio iš mūsų. Taip retai sugrįžtame, nes nuolat turime svečių iš Europos: atvyksta tiek šeimos nariai, tiek giminės, tiek draugai, tad patiems jau nelieta laiko aplankyti gimtinės. Tačiau kiti mūsų Malaizijos lietuvių bendruomenės nariai grįžta į Lietuvą kartą ar net du kartus per metus.

Pabaigai - ką Malaizijos gyventojai žino apie Lietuvą? Įsivaizduoja, kur ji yra, kokia tai šalis?

Labai retas Malaizijos gyventojas žino, kur yra Lietuva, dažniausiai tenka detalizuoti, pradedant tuo, kad šalis yra Europoje ir viena iš mūsų kaimynių – Lenkija. Lenkija arba net, mano didelei nuostabai, Estija žinomos labiau, bet vis tiek jas žinančius galima suskaičiuoti ant rankos pirštų. Kartais pašnekovai išgirsta Ukrainos pavadinimą, nes jiems kažkaip panašiai skamba Lithuania ir, jų manymu, Ukrainos angliškas pavadinimas – „Ukraeinia“. Tačiau yra tekę bendrauti su taksi vairuotojais, dažniausiai Malaizijos indais ar kinais, kurie žino, kad mūsų šalis buvo okupuota, klausia, ar mes jau laisvi, o taip pat – ar mes

suprantame rusų kalbą.

Nuotraukos R.Rukės asmeninio archyvo.

Projektas „Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

www.pasauliolietuvis.lt